

Laura T. ILEA este scriitoare și eseistă. S-a născut în 1976 și a studiat la Facultatea de Filosofie din București, unde și-a susținut doctoratul în 2005, cu o teză despre gândirea timpurie a lui Martin Heidegger, publicată în 2007 cu titlul *Viața și umbra ei. Întemeierea existențială a cunoașterii*, la Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca. A urmat un doctorat în literatură comparată, susținut în 2012 la Université de Montréal, Canada, teza fiind publicată în 2013 la Editura Honoré Champion din Paris, cu titlul *Littérature et scénarios d'aveuglement – Orhan Pamuk, Ernesto Sábato, José Saramago*.

Scrie în română și franceză, publicând trei romane și nuvele, *Cartografia lumii de dincolo* (Humanitas, 2018), *Les femmes occidentales n'ont pas d'honneur* (L'Harmattan, 2015) și *Est* (L'Harmattan, 2008). Volumul de eseuri *Politiques du désir* a apărut în 2021 la editura Mimesis, iar în 2024 a publicat un alt volum, intitulat *Nomadism. Despre gândirea care devine corp*, în colecția Perspektiv a editurii Litera, pentru care a primit premiul ALGCR (Asociația de Literatură Generală și Comparată din România) în 2025. Articole și interviuri despre creația sa literară și filosofică au apărut în *Huffington Post*, *Le Devoir*, la *Radio Canada*, în *Observator Cultural*, *Matca Culturală*, la *Radio România Cultural*, *Radio România International*, *Radio Cluj*. A organizat evenimente la *Institutul Cultural Român* din Paris, la *Institutul Francez* din Cluj, la festivalul *Metropolis Bleu* din Montréal etc.

Laura T. Ilea scrie despre filosofie politică, estetică, fenomenologie, literatura migrației, studii planetare și literatură scrisă de femei. Este conferențiar la Catedra de literatură comparată a Facultății de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, cercetător atașat la *Centre d'Études Littéraires et Culturelles sur la Planéarité* (CELCP), Université de Montréal, și la *Three Ecologies Institute*, Universitatea Concordia.

Laura T. Ilea

N-AM
CHEF SĂ
MOR

roman

R o t o n d a
CARTIER

Cuprins

Teoremele nemuririi	5
Marea frumusețe.....	44
Coborârea de pe Machu.....	66
În țara tatălui	97

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe eBooks și pe cartier.ro & cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03, E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00, E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, cartier.md
Tel.: 068 555 579, E-mail: vanzari@cartier.md

Distribuție în România prin Librăriile Humanitas,
Comenzi online: libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun
Editor: Gheorghe Erizanu
Lectori: Dorin Onofrei
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Tatiana Cunup
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Laura T. Ilea
N-am chef să mor
Ediția I, ianuarie 2026

© 2026, Editura Cartier pentru prezenta ediție.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Ilea, Laura T.

N-am chef să mor : roman / Laura T. Ilea ; coperta: Vitalie Coroban ; design: Tatiana Cunup. – Ed. 1. – [Chișinău] : Cartier, 2026 (Bons Offices). – 121, [2] p. – (Rotonda / colecție coordonată de Em. Galaicu-Păun, ISBN 978-9975-79-907-2).
[500] ex.
ISBN 978-9975-86-904-1.
821.135.1-31
I-41

Teoremele nemuririi

Am patruzeci și doi de ani. Mi se spune să depun armele, să mă retrag, să mă mărit cu un bărbat cu cel puțin zece ani mai în vârstă, să renunț la luptă, la dragoste, să nu mă mai uit după tineri, care vor tinerețea, hormonii, aventura, copiii, divorțul. Mi se spune că nu mai am nimic de oferit. Mi se șoptește insistent să privesc istoria cu un ochi de vultur, să mă detașez, să adopt o viziune filosofică, metafizică, să fac politică, să nu mai țin la fiul meu, să învăț să aleg, să demolez, cu discernământ însă, să nu mai scriu iubitorilor pentru a-i convinge să nu renunțe la mine.

Toți declamă sus și tare că opțiunile se restrâng, că cercul se închide, că țapul ispășitor își caută țap ispășitor. Mi se mai spune, de asemenea, să râd de moarte sau să o privesc grațios.

Se pare că am eșuat, iar cei ce pretind că nu cunosc aceasta suferă de amnezie cronică. Navighează printre iluzii, improvizează în loc să învețe, pur și simplu, să înoate, cu suflul întretăiat, cu ochii larg deschiși.

Mă numesc Anne Legendre sau, cel puțin, acesta e numele cu care îmi semnez articolele, însă nu e numele meu real. Sunt jurnalistă și tocmai am revenit la Montréal, unde prietenii vor să-mi vândă pielea mării impertinențe care se numește scris. Dar eu n-am în cap decât cum să nu dispar, cum să simt înfiorarea subită a cărnii, cum să merg mai departe.

Lumea în care am trăit cu iubitul meu, Juan, cu cincisprezece ani mai tânăr, e în plină soluție. Iar ideea sinuciderii prietenei lui

LEADERSHIP | We know you

îmi apare acum ca o lovitură de maestru. O știa prea bine, femeia din ea, desigur că o știa. Știa că iubitul ei visa la o alta și că nu-i mai putea oferi pasiunea la care visau împreună.

Fiul meu, Armin, îmi e alături, are nouăsprezece ani și n-are nici cea mai vagă bănuială că port încă pe piele stratul acela insesizabil pe care-l aduce cu sine tinerețea. Acea tinerețe care mi-a fost oferită cu nonșalanță și pe care nu am cum s-o păstrez decât împiedicând diluarea memoriei, rămânând acolo cu orice preț. Expirând din rărunchi aerul toxic al unui continuu joc de seducție și inspirând înțelepciunea unui oracol ale cărui divinații se îndreaptă înspre un viitor improbabil. De data aceasta mi-am spus că voi câștiga, că nu îmi voi mai pierde răbdarea și că viața o va lua de la capăt. Nu-mi voi mai bate capul cu nimic altceva. Voi fi tare ca o stâncă, impermeabilă ca stratosfera planetei Jupiter, mă voi plia peste dorința lui de viitor cu toată generozitatea vieții.

Îi revăd mesajele. Juan îmi scrie din adâncul acelei tăceri prin care a îngropat o lume, prin care n-a mai acceptat să vorbească cu vocea tatălui său. Cu acea voce mediumnică, difuzor al lumii de dincolo.

Aici stă, cred, secretul a tot ce s-a întâmplat între noi. Întotdeauna aici e secretul, la început, în vocile mediumnice, în legătura noastră cu o lume pe care n-o cunoaștem, dar pe care o proiectează fricile, suferințele și dorințele părinților noștri și care ne manipulează.

El însuși a fost manipulat de tatăl său, de acel tată care secretase ură împotriva noii lumi, împotriva a tot ce îl ținea captiv acolo și care nu îi lăsa spațiu de manevră.

O văd pe fața lui, care e plină de tandrețe. Și totuși nu pot să nu mă întreb când va cădea lovitură finală, când îmi va dansa valsul de adio, când nu voi mai putea să-l manipulez, la rândul meu? În tot ce trăiesc cu el e un exercițiu de putere. Nici nu poate fi altfel, pentru că e prea tânăr pentru mine. Va trebui să-și uite tinerețea și, mai ales, va trebui ca eu s-o uit.

Cum am ajuns aici? De ce m-am încăpățânat să-l păstrez lângă mine?

L-am sunat, la un moment dat, în iulie. Tocmai mă întorsesem din Georgia, unde îmi petrecusem ultimele luni, la Tbilisi, luptând împotriva corupției, încercând să implantez tacticile mele de pedagogie radicală.

Vechi cunoștințe comune îmi spusese că Juan eșuase în demersurile lui de-a studia psihologia. Voia să-i ajute pe ceilalți, să se livreze nevoii lor de uitare, de libertate, de fericire. Își dorea să le palpeze corpurile pe dinăuntru, să le facă multiorgasmice, să le injecteze pereți difuzi, dar eșuase.

În ce mă privește, am fost întotdeauna atrasă de feromonii eșecului. Am simțit mereu nevoia să provoc neșansa, să-i palpez pe dinăuntru carnea, să acumulez trofeu după trofeu, precum bărbații. Să mă pierd, să mă detașez, să mă recompun.

De data asta, m-am hotărât să dau o șansă poveștii noastre.

Am înțeles-o la Roma, într-unul din periplusurile mele, în acest oraș ridicat pe straturi suprapuse de sânge. „Și de spermă”, spunea cineva. Dorința de-a fi un împărat roman care strangulează cu setea lui de putere mi-a revenit în minte. Doar văzând tribuna de la care împărații se adresau mulțimii, și nebulia puterii revine. Mi-am imaginat beția pe care o astfel de putere o crea, o beție în fața căreia idealurile noastre par infime, încovoiate. Pe vremea lui Traian, Roma număra un milion cinci sute de mii de locuitori, iar imperiul în întregime, cincizeci și cinci de milioane. Octavianus Augustus, ca să-l menționez doar pe el, avusese trei soții: cum prima era deja prea în vârstă pentru a-i mai da un fiu, împăratul a cerut divorțul în senat și s-a căsătorit cu cea de-a doua. În ziua în care aceasta a adus pe lume primul ei născut, o fiică, Octavianus Augustus a cerut din nou divorțul, care i s-a acordat. A luat-o atunci în căsătorie pe Livia, o tânără de șaisprezece ani, care purta copilul

unui alt bărbat, iar Augustus i-a adoptat fiul. Se pare că Roma antică funcționa după alte legi.

Nicio surpriză, așadar, că femeile își luau atunci revanșa. Care e cauza cea mai răspândită a morții printre împărații romani? „Otrăvirea.” – „De către cine?” – „Soțiile lor, evident,” îmi spusese cineva, nu-mi mai amintesc cine. Astfel se fondează imperii, prin luptă, iar cea pentru putere nu e mai puțin dură decât cea dintre cele două sexe pentru dreptul la succesiune, la reproducere și la dragostea progenerurii.

Cu scurte momente de reconciliere.

La Roma am înțeles că voiam să supraviețuiesc cu orice preț. Nu mult timp după aceea, după Tbilisi, l-am sunat pe Juan.

S-ar zice că sunt o femeie de acțiune, care nu se simte vie decât atunci când e în pericol de a-și pierde capul, când resimte ceea ce se numește golul istoriei. E imposibil de înțeles tot ce se întâmplă în jur, imposibil de auzit mai mult de o singură voce în același timp. Cum pot fi percepute două voci simultan altfel decât oprindu-te, ascultând, trecând de la o tonalitate la alta? Povestea cu Imperiul Roman servește de truism, de justificare împotriva invaziilor barbare, de orice fel ar fi ele. Imperiul Roman a cunoscut la apogeul său democrația, toleranța, echitatea față de invadatori. Dar invadatorii n-au avut nicio milă atunci când acesta se scufunda, înghițit de propria slăbiciune, în strigătele de disperare ale celor care nu întrevedeau apoi decât regatul fanatismului, al obscurantismului și al răzbunării. Epocile nu au clemență față de cei slabi. Îi șterg de pe fața pământului, își iau partea leului și se îndreaptă fără milă înainte.

Tocmai intrasem în marele amfiteatru, eram la o conferință decolonială, așteptând să o ascult pe Houria Bouteldja. Eram puțin în întârziere, rămăsesem să-mi mănânc *focaccia* în curtea din spate a universității. Houria își începuse discursul. Urma să facă prezentarea cărții în aceeași seară, însă, din cauza unor amenințări primite din partea unor organizații de dreapta, organizatorii colocviului devan-

saseră întâlnirea la prânz. Îmi căutam locul. Mă îndreptam înspre primul rând de scaune și în același timp mă uitam cu atenție la ea.

Fața ei era impenetrabilă, iar limba de nestăpânit. Para, se apăra, se replia, se proiecta într-un continuu tête-à-tête cu adeversarul: „Trebuie să creăm alianțe cu inamicul, spunea ea, din interes și nu din dragoste. Iubirea revoluționară nu are nimic de-a face cu inima. Inima e problema familiei, a tribului și a progenerurii, e un concept depășit. Nu semănăm între noi. N-avem nicio legătură de sânge, nicio descendență. Trebuie să creăm alianțe, să ne inventăm un rol”.

Houria trece de la violență la dragoste, de la ură la înțelegere. Fața ei e transparentă, privirea translucidă, inteligența scilipitoare. Nimeni nu îndrăznește să o critice. „Mă sufoc. Am senzația că o mână sadică îmi ține capul sub apă și mă împiedică să respir. Cu cât mă zbat mai mult, cu atât presiunea crește... Nu mai e nicio cale de scăpare. Noi suntem parte a problemei.”

Perdanți peste tot, care vor să răstoarne ordinea planetară și care își repudiază statutul.

Houria e intransigentă. Houria e loială poporului său algerian, deși nu știe să facă *kesra*. Mai mult, puțin îi pasă. Perdanți care decid. Nu se poate decide altfel, pentru că nu există vocea rațiunii. Nu există decât decizia de-a continua într-o direcție sau alta, fără a întoarce capul.

Mi-am amintit, participasem și eu la Sorbona 2006. Îmi făceam pe atunci masterul în jurnalism internațional la Sciences Po. Eram înconjurată de studenți americani, tineri imberbi, lipsiți de spiritul istoriei. Ce noroc să nu înțelegi istoria cu majusculă, să cazii în propriul tău timp, să uiți romanii, barbarii, Houriile și kamikazele. Tinerii mei prieteni americani înțelegeau pe atunci războiul din Irak, nimic mai mult.

Treceam drept o mică „lumină” în materie de analiză politică. Detectam rapid strategiile, prindeam cu ușurință revirimentele, nu degeaba reușisem să mă descurc într-o epocă în care majoritatea compatrioților mei depuseseră armele, se plâneau de absurdul

sistemului capitalist și se retrăgeau la țară pentru a face proiecte ecologice. Dar acesta nu era domeniul meu. Detestam loialitatea mâinilor strânse după o înfrângere glorioasă.

Consoții pentru care lucram mă trimisese să fac un interviu cu Houria, să înțeleg ce anume o motiva împotriva albilor, a evreilor și ce o făcea să creadă că rădăcina problemei actuale se găsea mult departe în trecut, că numărătoarea trebuia începută la 1492.

N-am făcut interviul cu ea, ci am preferat s-o ascult. Am preferat să-i observ stăpânirea de sine, aplombul și răspunsurile tranșante, furia stăpânită și rezistența în fața acuzațiilor. Nu știu cum de reușea să nu-i fie frică, aruncând cu pietre în toate părțile.

Era acuzată de rasism, de homofobie, de ură împotriva albilor, de resentiment. „Întoarce-te acasă, Bouteldja, dacă nu te simți bine cu noi! Renunță la discursurile demolatoare, încetează cu invectivele! Încetează să faci ravagii într-o lume deja sufocată de ravagii.” „N-am niciun chef, am apucat să simt deja gustul privilegiilor. Și nu mai vreau acum să le dau drumul. Nu vreau să plec.”

Și așa mai departe. Ceea ce au în comun toate poveștile mele e punctul de pornire, rana. Punerea la index. Toți cunoscuții mei cunosc vulnerabilitatea. Năpăstuiții sorții, nefericitele circumvoluțiuni ale istoriei, expulzații. Cei care au ratat începutul, care au în permanență ceva de recuperat; cei care își pierd respectabilitatea.

Am încercat să-mi construiesc discursul pornind de la această poziție, păstrându-mi în același timp o ieșire de urgență, precizându-mi punctele tari, dar și precauțiile.

Fără clemență.

Și totuși mereu mi-am dorit ca cineva să mă ia de mână și să mă conducă înspre o zonă de o mare frumusețe, înspre evadare. Am căzut adesea în capcana promisiunii unei astfel de evaziuni, înspre care abia am apucat să fac primii pași. După un drum mai lung sau mai scurt făcut împreună, dorința se disipa, mâna se retrăgea, iar ușa

se trântea în urmă. Iar cei pe care îi iubeam căutau imperturbabil nemișcarea, fericirea în nemișcare.

Alerg acum neîncetat între redacția în care înghit zilnic, pe stomacul gol, cantități de cruzime planetară – Abu Ghraib, Bataclan, St.-Étienne plus depresia care urmează îngurgitării ei – și școala fiului meu, de la care m-aș aștepta la aceeași atitudine umanistă pe care i-am instilat-o atâta amar de vreme. Armin asistă de ani de zile la elogiile cauzelor cu care îmi condimentez misiunea de jurnalistă – scormonirea prin resturile festinului colectiv.

Fiul meu e înconjurat de tineri de vârsta lui. Îmi amintesc, își invitase odată prietenii la o serată cu mama lui, pe care o adora, spunea el. Și căreia visa totuși să-i dea lovitura de grație. Tocmai când le deversam vestitul meu leitmotiv al cauzelor planetare, Armin m-a privit cu dezaprobare, nu voia să se amestece în cauzele amărăților. Voia să fie tânăr, elegant, sofisticat, nicidecum să se înmoaie la strigătele somnambulice ale dezmoșteniților sorții. „Acasă cu ei, zicea el. Să se descurce acolo și să ne lase în pace!” Din senin, am simțit atunci nevoia imperioasă de a-l palmui, dar o secundă mai târziu m-am regăsit fără vlagă. Atâția ani de ideologie, de educație, de lecții de compasiune făcuți praf într-o clipită de dorința fiului meu de a fi de partea celor puternici și nicidecum a celor dezmoșteniți.

Houria n-are de ales, ea trebuie să-și piardă respectabilitatea. Dar nu fiul meu, care vrea să câștige marea bătălie. El n-are nicio revanșă de luat; viața a fost generoasă cu el.

Îmi înghit vorbele și îi ascult, pe el și pe prietenii lui. Și înțeleg într-un târziu că, dacă vreau să impun cauza năpăstuiților, va trebui să-i dau un aer sexy. Să o transform într-un mesaj puternic, să o fac atrăgătoare. La fel cu Armin, n-am niciun chef să dispar înghițită de ravagiile istoriei.

Și totuși mă întorc de fiecare dată la iubitul meu, care e cu opt ani mai în vârstă decât Armin, căruia îi ascund sau, cel puțin, nu-i vorbesc despre identitatea lui de copil născut pe malul fluviului

Saint-Laurent, după o călătorie oboșitoare în sudul Statelor Unite, prin mlaștinile Floridei și după întâlnirea cu tatăl lui, Armand, un francez care ar fi vrut să reinventeze lumea. Dar care nu a reușit decât să facă pactul cu dorința de succes și cu spaima de-a fi uitat. El, genialul fondator al extravagantei societăți *TraumaFix*, care își dorea să tranșeze spinoasa problemă a uterului artificial în favoarea libertății oamenilor de știință de a-și pune în practică trăsăturile lor metafizice; el, care fusese vrăjtit de farmecul inventatorilor de mobilete, al providerilor de gadgete, al manipulatorilor de telefonie mobilă, al celor care epatau cu rezultatele frauduloase ale cercetărilor lor în măruntaiele materiei. „Imaginarul are regulile lui, spunea el, la fel de riguroase ca cele ale rațiunii. Dacă am cunoaște regulile imaginației, am putea face totul, dar absolut totul. I-am putea dicta materiei cenușii dorințele, bucuriile și fantezmele noastre... De ce să nu utilizăm atunci această forță într-un proiect ingenios?” Armand era susținătorul fără drept de apel al progresului tehnologic.

Și, spunând acestea, făcu stânga împrejur, sedus de privirea sticloasă a meduzei, de sirenele viitorului care îi promisese glorie și bogăție. Era mândru de el. Detesta sărăcia și voia să transforme umanitatea într-un mod radical, concret și care, mai mult, să nu producă sfâșiere.

A fost înfrânt de această tentație și a început să pactizeze cu diavolul. Oricine o face până la urmă, pentru că oricui îi e frică de îmbătrânire, de a fi prins din urmă de lupi și de lupoaice tinere, frică de a fi ras de pe fața pământului. Armand însuși s-a apucat atunci să construiască mașini avangardiste, iPhone-uri futuriste, bilbogadgeturi mirobolante, mereu sub pretextul punerii la lucru a imaginarului. Imaginarul care face ravagii, care poate fi manipulat, care ne trădează însă prin seducția lui.

Armin a insistat mereu să reia contactul cu tatăl lui, pe care multă vreme l-am ținut la distanță, mergând până la a minimaliza cu desăvârșire rolul lui în viața mea. Nonșalanță a tinereții. Voiam să închid trapa peste această poveste, să-mi reiau viața de la zero, să

nivelez toate asperitățile și malformațiile. Însă Armin insista. Tatăl lui era un câștigător, tatăl lui care a făcut pactul și căruia pactul îi părea ușor. Îl privesc de departe și știu, desigur, că a înghițit pastila uitării, că a decis într-o bună zi să nu se mai expună, să nu se mai pună pe tapet, să nu se mai precarizeze, cu condiția de-a se număra printre câștigători. E un pact pe care n-am reușit niciodată să-l duc la capăt. Mi-e teamă să-mi trădez fiul și nu vreau să-l învăț anatema, vreau ca el să iasă învingător. Dar va mai putea atunci să cunoască marea frumusețe? Acea frumusețe căreia nu putem să-i percepem decât numele, care se disipează imediat ce o pronunți sau o traduci în coduri facile?

Eu am rămas întotdeauna o catară și acesta e și motivul pentru care Armin mă vede deformat. Cine are chef să piardă? Dar va trebui neapărat să pierd? Nu există un loc, la adăpost, pentru cei care vor să danseze pe firul subțire al șansei până la ultima secundă? De ce să-i exilezi, de ce să-i înveți frica?

Lumea fiului meu e și cea a tatălui său, o lume avangardistă, plină de efuziunea imaginilor, fără ruptură, fără căderi în gol, dar și fără iubire.

Eu și catarii mei. Juan e și el un fel de catar. O știu pentru că mi-a povestit-o, în scuarul Saint-Louis, într-o zi de sfârșit de septembrie, la începutul toamnei. Trăgeam împreună dintr-o țigară, priveam cerul, îi povesteam începuturile mele de tânără fată la malul Mării Negre, hipioții, strugurii acri pe care îi mâncam cu sora mea, din lipsă de bani, în fiecare noapte după ce se culcau gazdele. Noaptea mâncam struguri ca să ne potolim foamea, ziua însă, pe burta goală, defilam pe plajele de nudiști. Doi hipioți se țineau scai de capul nostru, invitându-ne la ceremonii dubioase prin corturi, pe care le refuzam politicos. Apoi ne invitau să mâncăm șerpi și alge, pe care, de asemenea, le refuzam, la fel de politicos. Apoi se plantau în fața noastră, cu sculele la vedere, pe faleza strâmtă dintre stațiuni și ne priveau cu impertinență, în plină lumină. „Hei, fetelor, vă facem un